

Danske Kirkers Råd
National Council of Churches in Denmark

Rådsmøde 23. januar 2024

Kl. 15.00 Velkomst og andagt v. den serbisk, ortodokse kirke

Ivan Sulejic fra Den Serbisk-Ortodokse Kirke i København bød velkommen og fortalte lidt om kirken. Derudover fortalte Ivan, at Jyllands Posten har skrevet en artikel om udenrigsministerens ageren i forhold til pengestrømme til dansk-russiske ortodokse kirker. Men artiklen indeholdte desværre nogle ret afgørende fejl i forhold til at skelne mellem Den russisk-ortodokse kirke og den serbiske. Artiklen skriver bl.a., at "trosamfundet (den russisk-ortodokse kirke) har tre kirker i Danmark, hvoraf en af dem er i Københavns Sydhavns kvarter (altså den serbisk-ortodokse kirke)" og "I et helt almindeligt beboelseskvarter i Københavns Sydhavn ligger en af de tre kirker under patriarkatet, der i årevis har modtaget betydelige pengesummer fra Moskva (billedteksten under et billede af den serbisk-ortodokse kirke)". Det er faktisk forkert. Ivan Sulejic appellerede til, at rådets andre medlemskirker bakker op om Den Serbisk-Ortodokse kirke og også hjælper med at udrede misforståelsen. Her er link til en pdf-udgave af artiklen, hvor vi har markeret med rød, hvor de fejlagtige beskrivelser står:

Kl. 15.20 Forretningsdel

1. Velkommen ved formand Peter Birch

Peter Birch benyttede lejligheden til at sige tak til Sofie Larsen Kure og resten af sekretariatet for arbejdet her i perioden mellem generalsekretærer.

Og så blev der budt særligt velkommen til Emil Bjørn Hilton Saggau, som – selvom han først tiltræder 1. februar – allerede så småt har taget hul på arbejdet. Hele Danske Kirkers Råd glæder sig meget til samarbejde og til at blive beriget af Emils viden.

2. Nyt fra sekretariatet ved konstitueret generalsekretær Sofie Larsen Kure

- Sofie Larsen Kure har fungeret som konstitueret generalsekretær siden 1. dec. og gør det lidt endnu – frem til Emil Saggaus tiltrædelse d. 1. februar. Siden sidst har Mads Christoffersens afsked fyldt meget, ligesom ansættelsesprocessen også har fyldt en del. Når Emil tiltræder som generalsekretær, så fortsætter Sofie i sin rolle i Grøn Kirke.
- Hannah Marta Kondrup, studentermedhjælper i Grøn Kirke, er stoppet ved nytåret. Anne Hjul Lybke, som har været studentermedhjælper siden 2020, er blevet opjusteret til 18 timer om ugen og vil beskæftige sig med både Grøn Kirke, Danske Kirkers råd - særligt kommunikation og administration samt arbejdsgruppen for Økumenisk Dialog og Dannelse. Daniel Steinvig er akademisk medarbejder og har 8 timer om ugen i Grøn Kirke.
- Sofie Larsen Kure havde fornøjelsen af at repræsentere Danske Kirkers Råd til festgudstjenesten i Århus domkirke i anledning af tronskiftet i søndags. Det er positivt og dejligt, at Danske Kirkers Råd var blevet betænkt i den sammenhæng.
- Næste uge flyver Sofie og Emil til Island til det årlige møde med de nordiske og baltiske økumeniske kirkeråd. Det er et forum med inspiration og gensidig opmuntring i arbejdet. Der kommer til at være

særligt fokus på klima og miljø arbejdet, da det helt naturligt fylder meget på Island. Men også migration, fred og interreligiøs dialog bliver temaer.

3. Nyt fra arbejdsgrupperne

a. Økumenisk Dialog og Dannelse v. Anne Hjul Lybke

- Et af fokusområderne for arbejdsgruppen Økumenisk Dialog og Dannelse er den næste generation af økumenikere. (I Danske Kirkers Råd er der ingen nedskrevet grænse for, hvor længe man er ung. Det er der andre fora, der har, så alt efter konteksten og situationen må man tage stilling fra gang til gang). I 2023 afholdt arbejdsgruppen en konference om unge og økumeni. En af konferencens pointer var, at unge forstår at engagere sig i handlingsfællesskaber, hvor man udretter noget sammen.
- Derudover gjorde Anne opmærksom på de to økumeniske rejselegater (studielegatet og rejselegatet), som hhv. studerende og frivillige kan søge. Rådsmedlemmerne opfordres til at prikke til nogle unge, der kunne have interesse. Samtidig opfordres kirkerne til at overveje, om de har unge i deres bagland, som enten kunne været interesserede i at komme med til DKR's møder, eller som kunne have lyst til at sidde i arbejdsgruppen for Økumenisk Dialog og Dannelse. Tag kontakt til Anne Hjul herom (ahj@danskekirkersraad.dk).
- Jørgen Thaarup orienterede desuden om, at Council of Protestant Churches of Europe finder sted i efteråret (for lutherske, reformerte og metodistiske kirker). Det var måske værd at undersøge om man kunne sende en ungedelegation afsted?

b. Grøn Kirke v. Sofie Larsen Kure

- Grøn Kirke har fået penge til at udvikle og udgive et mad-hæfte med teologisk og etisk fokus på mad, og på hvordan vi spiser i kirken – fællesspisninger og højtider. Og mad er virkelig et højaktuelt emne – f.eks. kan det nævnes, at madspild står for 8 % af verdens samlede CO2 udslip. Meyers leverer opskrifter, og derudover har Grøn Kirke også et samarbejde med en kendt kogebogsforfatter, Tina Scheftelowitz, om at gentænke spaghattigudstjenesten. I den forbindelse skal et pilotprojekt køre i Brøndby Strand Kirke, hvor de samarbejder med kokken om at udvikle nye, grønne koncepter og opskrifter. Grøn Kirkes strategi handler således om at koble det teologiske og praktiske perspektiver, ligesom Grøn Kirke altid forsøger at have en global vinkel.
- Derudover kan det nævnes, at både Dansk Vegetarisk Forening og Danmarks Naturfredningsforening har henvendt sig, fordi de gerne vil samarbejde. Det er vigtigt for Grøn Kirke at arbejde ud af den kirkelige silo, men det skal selvfølgelig ske på en måde, så alle kan se sig selv i det.
- Grøn Kirke arbejder på at opprioritere det teologiske indhold på hjemmesiden, så det bliver tydeligere og nemmere tilgængeligt.
- Endelig vil vi igen i år have fokus på fasten. Derfor vil vi meget gerne høre fra jer, hvis jeres kirker laver et fastemateriale, så vi kan dele det til inspiration.

c. Frihed og lige vilkår v. Jørgen Taarup

- Frihed og Lige Vilkår er Danske Kirkers Råds kirkeretsudvalg om kirkernes relation til den danske stat og administration. I arbejdsgruppen arbejder man fortsat med trossamfundsloven – både dens funktion som den er nu og den revision, som foregår, og som udskydes gang på gang.
- Særligt det såkaldte treårstilsyn har fyldt meget på det seneste. Kirkeministeriet skal foretage tilsyn med alle trossamfund hvert tredje år, og en række kirker har fået pålagt rettelser indenfor to områder: 1) kravet om en paragraf, som skal sikre, at ingen penge må gå udenfor EU i tilfælde af, at kirken nedlægges og 2) kravet om, at det skal stå tydeligt i vedtægterne, at man frit på ethvert tidspunkt kan melde sig ud af trossamfundet. Det har endnu engang sat spørgsmål om kirkernes indre anliggender og statens indblanding på dagsordenen, og måske kan spørgsmålene tages op hos en ombudsmand. Desuden blev det påpeget fra rådet, at kirkeministeriets krav om, hvor hurtigt det her skal ordnes, i konkrete tilfælde har karamboleret med kirkernes interne regler for, hvordan man ændrer vedtægter.

- På arbejdsgruppens næste møde d. 19. februar vil gruppen bl.a. samle sager sammen og forsøge at danne sig et overblik.
- Hvor Kirkeministeriet i efteråret havde fokus på landskirkerne, er kirkeministeriet nu rykket ned på menighedsniveau – men med samme krav til landskirkerne. Heller ikke her har Frihed og Lige Vilkår endnu det fulde overblik over eventuelle udfordringer for kirkerne.
- Der er desuden opstået et muligt nyt problemområde angående ejendomsvurderinger: bygninger indviet til gudstjeneste er ikke omfattet af ejendomsvurdering, og kirkerne er altså ikke et problem. Men andre bygninger, som kirker måtte eje, er. Det kunne f.eks. være en ejendom med kontorer. Vi ved endnu ikke, om loftet for stigninger også gælder, hvis man ikke er privat ejer og ikke andelsbolig.
- Emil Saggau opfordrede desuden til, at kirkerne skriver deres udfordringer på området ned og overvejer prioriteter ift. en trossamfundslov. Emil har planer om at tage rundt til de forskellige trossamfund, og i den forbindelse vil han også forsøge at danne sig et overblik over sagerne.
- Trossamfundsloven og de kirkeretslige udfordringer i bredere forstand bliver nok også tema for vores årsmøde i maj.

4. Nyt fra Himmelske Dage v. Simon Kangas Larsen (online)

- Temaet for Himmelske Dage 2025 i Silkeborg er 'Løfter blikket' – mod skaberværket, medmennesket og Gud. Det gennemsyrrer arbejdet, også i udvalgene. Derudover er lavet en nyt logo til Himmelske Dage – en fugl, som kan ses på den nye hjemmeside (himmelskedage.dk).
- Himmelske Dage i Silkeborg bliver desuden som noget nyt omtalt og markedsført som kirkernes folkemøde. Det vækker genklang og genkendelighed internt, og det gør det lettere at række ud udadtil.
- Om Himmelske Dages geografi og lokationer fortalte Simon, at det kommer til at foregå helt centralt i Silkeborg – indenfor en radius af omkring 1 km. med mulighedernes marked centralt placeret. På torvet i Silkeborg kan der samles et par tusind mennesker. Det betyder, at der ikke bliver mulighed for at lave et kæmpe event med plads til alle, Derfor arbejder man bl.a. med gentaget program, som alle kan opleve – bare ikke på én gang. Det har også den fordel, at det tager højde for de mange dagsgæster.
- Simon gennemgik desuden de forskellige udvalg – de himmelske udvalg: Eksistens/tro, musik/lov-sang/koncerter, Grøn Kirke/Pilgrim, Børn og familier, unge¹, diakoni og samfund, den globale kirke/økumeni/migrantmenigheder, teologi, gudstjenester/andagter, kommunikation, logistik, frivillige, Mulighedernes Marked og umami². Alle udvalgsformændene og deres kontaktoplysninger kan også findes på hjemmesiden, hvor præsentationsfolder om Himmelske Dage også kan downloades.
- På hjemmesidens forside kan man også tilmelde sig nyhedsbrevet, blive frivillig og dele sin ide.
- Endeligt kan det nævnes, at Simon fremhævede den økumeniske bredde som noget, der er vigtigt for arbejdet med Himmelske Dage – også i sammensætningen af udvalgene.

5. Valg til styregruppen for Kristent-Muslimsk Samtaleforum (KMS)

DKR står for udpegelsen af 2 repræsentanter til KMS-styregruppen. Vi udpeger 1 fra Den katolske Kirke og 1 fra frikirkerne. I den seneste periode har de udpegede været Palle Flyger (frikirkerne) og Sigurd Sverre Stangeland (den katolske kirke). Den nye styregruppe sammensættes i januar 2024. Læs mere om sammensætningen af styregruppen og opgaver forbundet dermed i bilag 1.

På valg:

Den katolske kirke: Sigurd Sverre Stangeland genopstiller.

Frikirkerne: Palle Flyger genopstiller ikke. Baptistkirken indstiller Vibeke Dalsgaard

¹ Unge-udvalget kommer primært til at henvende sig til unge voksne – f.eks. studerende.

² Umami-udvalgets opgave er, at man for alvor skal kunne mærke, at der er Himmelske Dage i Silkeborg; at Silkeborg skal se anderledes ud, dufte og smage anderledes – føles anderledes at være i.

- Peter Birch fortalte om sin deltagelse, og om hvordan han oplevede det som både spændende, interessant og vigtigt. Vibeke Dalsgaard knyttede nogle ord til den gave og opgave det er at tale sammen på tværs af forskelligheder.
- Tak til Sigurd Sverre og Vibeke Dalsgaard for deres fremtidige arbejde i KMS' styregruppe.

6. Økonomi ved kasserer Vagn Birk Jensen

- Regnskabet går til revisoren en af de nærmeste dage. Medlemskontingenterne er afgørende for Danske Kirkers Råds indtægter, og derudover har vi fået lidt flere gaver, end vi havde budgettet med.
- Derudover er der kommet en del øremærkede midler til projekter ind.
- Husleje og administrationsomkostningerne – bl.a. udgifter til IT – er steget. Men Vagn Birk Jensen regner med, regnskabet havner der, hvor det gerne skal havne, nemlig omkring de 0 kr. med både indtægter og udgifter på omkring 2,5 mio.

7. Kommende møder:

Årsmøde: 25. maj 2024 kl. 10-15 hos FDF Rysensteens, København

Rådsmøde: 20 august 2024 kl. 15-18

Fællesmøde: 2. november 2024 kl. 10-15

8. Eventuelt

- Emil Saggau fortalte, at årsdagen for invasionen af den russiske invasion nærmer sig. De kirker, der er interesseret, kan være med i en fælles markering d. 23/2 – formegentlig i Holmens Kirke i København. Den 24/2 vil vi opfordre alle kirkerne til at holde dørene åbne for bøn og lystænding i kirker landet over.

Kl. 16.30 Besøg og oplæg: Bibelsk sjælesorg

Oplæg ved Synne Garff, centerleder for Center for Tro, Tab og Traume.

I samtale med: Eleonora Skov Andersen, teolog og terapeut, og Daniel Nørgaard, den katolske kirke.

Moderator: Emil Bjørn Hilton Saggau, ny generalsekretær i Danske Kirkers Råd

Temaet for Himmelske Dage i 2025 bliver: løft blikket – mod medmennesket, skaberværket og Gud. Dette tema vil vi allerede nu begynde at udforske igennem oplæg og samtaler på rådsmøderne i 2024. Vi starter med "løfter blikket mod medmennesket" og får besøg af Synne Garff, som vil fortælle om den forskningsbaserede og internationalt anerkendte metode bibelsk sjælesorg, der er økumenisk. Metoden anvendes globalt og nu også i Danmark. I samtale med Synne Garff har vi inviteret Daniel Nørgaard og Eleonora Skov Andersen, og tematikken vil være bibelen som redskab i samtale, trauma healing, sjælesorg og forsoning. Er der nogen faldgruber, som bør undgås? Hvad kan vi lære af hinanden, og hvordan vi kan bruge det til at hjælpe og møde vores medmennesker?

Synne Garff fortalte i sit indledende oplæg om den globale bevægelse, som bibelsk sjælesorg er. Empirisk forskning underbygger, at deltagere i bibelsk sjælesorg får færre traumesymptomer og bliver bedre til at cope med deres traumer. Bibelsk sjælesorg er en praktisk, dynamisk og inddragende sjælesorg afprøvet over det meste af kloden (og i Danmark siden 2016). Den deltagende metode respekterer gruppens viden og erfaring, og mange samtalegrupper dannes med deltagere, der kommer med vidt forskellige tab i en fælles helingsproces trods forskellige traumer. Den bibelske sjælesorg arbejder ud fra den erkendelse, at der er behov for nye tiltag af eksistentiel og åndelig karakter. Oprindeligt hjalp metoden krigs ofre og flygtninge, og i dag er metoden rullet bredere ud. Bibelsk sjælesorg skal hverken behandle erstatte individuel terapi men derimod tale om nogle helt andre spørgsmål.

Bibelsk sjælesorg har fem karakteristika: 1) den samler velafprøvede metoder fra terapi og bibelen, 2) benytter sig af enkelt sprog og klare ideer, 3) udfoldes i små grupper, 4) er deltagerorienteret og 5) kan tilpasses til forskellige kulturer. Det materiale, som er udviklet til bibelsk sjælesorg, løfter sig op over de ting, vi kan være uenige om teologisk – men ikke forstået på den måde, at man ikke kan tale om det.

Som eksempel på, hvordan Bibelen kommer i spil, fortalte Synne om inddragelsen af bibelske klagesalmer, som i høj grad har et sprog for lidelsen. Det, at skrive sin egne klagesalmer, kan være en stor hjælp i forhold til at turde udtrykke sin klage og finde ud af, hvordan man kan gøre.

En af de tematikker, centeret arbejder med, er moralsk skade, som er en lidelse forbundet med samvittigheden og med det at komme ud af kurs i forhold til ens moralske kompas. Moralsk skade kan opstå, fordi man selv gjorde noget, fordi man var vidne til noget, eller fordi man blev forrådt (af en leder/autoritet); når ens liv kommer i for stor afstand med det, man mener, er sandt, og derfor er moralsk skade særligt relevant der, hvor der er meget på spil og høje etiske værdier.

På cttt.dk kan man læse mere om centerets arbejde, bibelsk sjælesorg og om uddannelsen som facilitator af bibelsk sjælesorg. Alle er velkomne til at henvende sig.

I den efterfølgende samtale med Eleonora Skov Andersen og Daniel Nørgaard fortalte Daniel om sine erfaringer som skolepræst. Også han ser, at Bibelen kan være en hjælp til f.eks. at turde klage højt. Og så påpegede han, at der i Salmernes Bog også er forbandelsessalmer, og at det kan være lettere at give sine sværeste følelser luft og lægge dem hen til Gud, hvis vi tør konfrontere os selv med Bibelens voldsomhed.

Som teolog, terapeut og tidligere ansat på en højskole har også Eleonora talt rigtig meget med unge. Og selvom Gud er ikke er eksplicit med i alle samtaler, så er hendes erfaring, at Bibelen har ord ind i alle situationer. Hun fortalte om selvforagt, skam, skyld og om vigtigheden af at forsøge at skelne mellem sund skyld og skam og misforstået skyld og skam. Ofte er hun stødt på såkaldte erstatningsfølelser, altså det fænomen at mange kommer med skyldfølelser over noget, som andre har gjort mod dem. Når følelserne ikke er de "rette" så giver de ingen lettelse: er man i sorg, kan det give lettelse at græde. Men hvis man er vred, giver det ikke lettelse at græde – det giver lettelse at skælde ud, hvorimod det ingen lettelse giver at skælde ud, hvis man er bange.

I forlængelse heraf talte Synne Garff om, at hjemløs vrede kan være farlig, og om hvordan man kan rette sin vrede mod Gud. Vi må tage Jesus på ordet, når han siger "Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile" (Matt 11,28). I den forbindelse er der også nogle misforståelser, som skal rettes op på i arbejdet med bibelsk sjælesorg. Som Synne nævnte betyder det at være kristen eksempelvis ikke, at man skal føje en krænkelse til krænkelsen i et forsøg på at tilgive – for som Eleonora sagde, så er tilgive en vej, ikke et punkt. Og netop spørgsmål om, hvad tilgivelse og forsoning er, er centrale i den bibelske sjælesorg.

Der er også en masse misforstået kristen moral at gøre op med, og ifølge Daniel er en stor del af arbejdet – måske særligt med unge – at overbevise dem om, at de er Guds elskede børn. For der er så meget selvanklage. Synne supplerede med, at bibelsk sjælesorg i den forbindelse *også* handler om elementær kristendomsformidling og refleksion, idet man i den bibelske sjælesorg f.eks. taler meget om gudsbilleder via de bibelske tekster, bl.a. affødt af spørgsmål om anklage, skyld og skam.

KL. 17.30 **Bobler og sandwich: vi skåler og hilser på den nye generalsekretær Emil Hilton Saggau**

KL. 17.50 **Tak for i dag**